

Engelsborgskolens ordblindestrategi

for elever i risiko for at udvikle ordblindhed og

elever med ordblindhed

Indhold

Hvad er ordblindhed?	1
Kendetegn ved ordblindhed:	2
Hvordan findes elever med ordblindhed?	2
Risikotest for ordblindhed	3
Testoversigt.....	4
Ordblindetesten:	4
Afvikling af og opfølgning på Ordblindetesten:	5

Hvad er ordblindhed?

I Lyngby-Taarbæk Kommune anvendes den internationale definition:

”Dysleksi er en specifik indlæringsvanskelighed, som er af neurobiologisk oprindelse. Den er kendetegnet ved vanskeligheder med præcis og/eller flydende ordgenkendelse og ved stave- og afkodningsvanskeligheder. Disse vanskeligheder stammer fra et deficit i den fonologiske komponent i sproget. Vanskelighederne er ofte uventede i forhold til andre kognitive færdigheder og tilstedeværelsen af effektiv undervisning. Sekundære konsekvenser kan være problemer med læseforståelse og nedsat læseerfaring, som kan hindre vækst i ordforråd og baggrundsviden.”

(IDA, Den internationale dysleksiorganisation, 2003)

Der er ikke skarpe grænser for ordblindhed. Skellet mellem ordblind og ikke-ordblind er ikke kategorisk – der er tale om en glidende overgang. Derfor er det nødvendigt at afgrænse, hvor svære vanskeligheder en person må have, for at det kaldes ordblindhed. I Lyngby-Taarbæk Kommune er det besluttet, at det er Ordblindetesten, udviklet af Børne- og Undervisningsministeriet, der anvendes ved testning for ordblindhed. Det er for at sikre en ensartet praksis i kommunen, når en elev skal undersøges for ordblindhed.

Socialstyrelsen betragter ordblindhed som en varig funktionsnedsættelse.

Kendetegn ved ordblindhed:

(Inspireret af Ordblindhed.dk)

Efter den første læse- og staveundervisning kan man være opmærksom på disse tegn på ordblindhed:

- Vanskeligheder med at blive opmærksom på sprogets lyde, især enkeltlyde.
- Vanskeligheder med at lære bogstavernes navn, form og lyd.
- Vanskeligheder med at lære at sætte bogstavlyde sammen til ord.
- Vanskeligheder med at læse ukendte ord.
- Læsefejl, der er i modstrid med skriftens lydprincip.
- Stavefejl, der er i modstrid med skriftens lydprincip.
- Langsom læsning.
- Vanskeligheder med at automatisere, hvordan ord staves.
- Vanskeligheder med at lære at læse og stave på fremmedsprog.
- Ordmobiliseringsvanskeligheder.
- Lav arbejds hukommelse.
- Manglende motivation for læsning og skrivning.
- Hvis eleven i lav grad profiterer af en særligt tilrettelagt undervisningsindsats med fokus på et systematisk arbejde med skriftens lydprincip, kan dette være et tegn på ordblindhed.

Hvordan findes elever med ordblindhed?

Via vores testprocedure gennem hele skoleforløbet opdages mange elever i risiko for at udvikle ordblindhed samt elever med ordblindhed. Dette sker i dialog med barnets forældre og lærere.

Før afdækning for ordblindhed er det vigtigt at være opmærksom på, om elevens vanskeligheder specifikt omhandler udfordringer med afkodning, stavning og ordgenkendelse eller kan tilskrives anden årsag. Læse- og staveudviklingen kan påvirkes og forsinkes af andre markante udfordringer såsom koncentrationsbesvær, problemer med synet eller hørelsen, udtalevanskeligheder og manglende sprogforståelse eller andre omstændigheder i barnets og familiens liv, der kan påvirke læseindlæringen.

Enkelte elever opdages ikke i testning, da de er så dygtige til at kompensere for deres lydlige vanskeligheder med forholdsvis sikre læse- og stavestrategier på et niveau, der ikke giver mistanke om ordblindhed. Først når teksterne bliver mere omfattende og udfordrende, vil vanskelighederne begynde at vise sig, typisk på udskolingsniveau eller på gymnasieniveau, hvorfor nogle ordblinde opdages sent.

Endelig bidrager det til mistanke om ordblindhed, hvis der er forældre eller medlemmer af den nærmeste familie, der er ordblinde eller har/har haft læse- og stavevanskeligheder.

Risikotest for ordblindhed

Risikotest for ordblindhed er udarbejdet af Center for Læseforskning ved Københavns Universitet.

Risikotesten er et testmateriale til tidlig identifikation af elever i børnehaveklasse og 1. klasse, der er i risiko for at udvikle alvorlige afkodningsvanskeligheder, herunder ordblindhed. Dette drejer sig om elever, der viser påfaldende vanskeligheder i forbindelse med den læseforberedende undervisning og/eller selve læseundervisningen. Desuden testes elever, hvor der er ordblindhed i den nærmeste familie.

Formålet med at anvende testen er at bidrage til tidlig identifikation med henblik på at forebygge og reducere ordblinddevanskeligheder. Man kan forebygge og reducere sådanne vanskeligheder gennem en systematisk og tidlig indsats. Derfor er det vigtigt allerede i indskolingen at forsøge at identificere de elever, der er i risiko og således har brug for en tidlig indsats med mere opmærksomhed og støtte i læse-/staveundervisningen.

Risikotest for ordblindhed kan anvendes flere gange i indskolingen og dermed medvirke til at vise elevens progression.

Afvikling af Risikotest for Ordblindhed:

Risikotest for ordblindhed kan tages i slutningen af børnehaveklasse, midt 1.klasse samt slutningen af 1. klasse. Testen er individuel og tages kun af læsevejledere/ordblindelærere på Engelsborgskolen.

Der kræves *ikke* samtykke fra forældre for at anvende Risikotest for ordblindhed.

Opfølgning på testen for elever, der er i risiko for at udvikle ordblindhed:

Læsevejleder og dansklærer udarbejder en handleplan i Meebook for risikoeleven, der præsenteres for forældrene og resten af klasseteamet. I handleplanen beskrives, hvilken indsats i den supplerende undervisning eleven tilbydes fx bogstav/lyd-kursus og/eller læse- og stavekursus. Den supplerende undervisning i 0.-2. klasse betragtes som forebyggende.

I 1. og 2. klasse er "Læsemodul", en differentieret læseindsats, en del af vores forebyggende indsats i almenklassen. Derudover kan der forekomme kursusforløb på små hold i indskolingen, der varetages af lærere tilknyttet Kompetencehuset. Der evalueres herefter løbende på elevens skriftsproglige progression.

Testoversigt

Følgende kommunale test er med til at indikere, om der skal foretages afdækning for risiko for ordblindhed. På Engelsborgskolen testes der desuden med andre læse- og staveprøver, som ikke er beskrevet her:

Klasse	Testmateriale	Elever, det kan være relevant at teste med Ordblindetesten
1.	Screening for læsevanskeligheder i 1. klasse i uge 45-46	Elever med et prøveresultat i kategorien 'Særlig indsats' i delområdet 'Ordlæsning' skal tilbydes Risikotest for ordblindhed.
1.	Ordlæseprøve 1 fra Hogrefe i marts måned	Elever med et prøveresultat, der placerer dem i kategorierne Før-fasen og Erkendelse.
3.	Sætningslæseprøve 2 fra Hogrefe i marts måned	Elever med et prøveresultat, der placerer dem i kategorierne Før-fasen og Erkendelse.
5.	Staveprøve 3 fra Hogrefe i april måned	Elever med et prøveresultat, der placerer dem i kategorierne Før-fasen og Erkendelse
5.	EVALD – Evaluering af læseforståelse og delfærdigheder i læsning i september/oktober måned	Elever der i Afkodning placerer sig i kategorien 'Betydelig under middel'
7.	Tekstforståelse Cloze fra Hogrefe i april måned	Elever med et prøveresultat, der placerer dem i kategorierne Før-fasen og Erkendelse

Desuden sammenholdes elevens testresultater med Folkeskolens Nationale Overgangstest i læsning.

Ordblindetesten:

Undervisningsministeriet har i samarbejde med Socialstyrelsen, Center for Læseforskning på Københavns Universitet og skoleforskningsprogrammet IUP ved Århus Universitet udviklet en national ordblindetest – i det følgende blot benævnt Ordblindetesten. Testen kan afvikles fra marts til og med juni i 3. - 9.kl., og som udgangspunkt skal testen kun afvikles én gang i skoleforløbet.

Ordblindetesten er tværgående. Det vil sige, at den kan bruges på tværs af skole- og uddannelsessystemet – fra 3. klasse til lange videregående uddannelser. Meningen er således, at den enkelte elev eller studerende ikke behøver at blive testet, hver gang han eller hun flytter sig i uddannelsessystemet.

Testen kan scores i rødt felt (ordblind), gult felt (usikker fonologisk kodning) eller grønt felt (ikke ordblind). Elever, der falder uden for den vedtagne ordblindegrænse, kan dog også have fonologiske (lydlige) vanskeligheder og kan profitere af en kvalificeret læseundervisning tilpasset behov.

Forældre, som finder, at deres barn har læsevanskeligheder som følge af ordblindhed, har én gang i skoleforløbet fra den 1. marts på 4. klassetrin krav på, at der foretages *en* ordblindetest af deres barn.

Ifølge Børne- og undervisningsministeriets vejledning til Ordblindetesten er der fundet usikkerhed om testning af ordblindhed allerede i 3. klasse med Ordblindetesten. Hvis et barn er testet i 3. klasse og testet “usikker fonologisk kodning” eller “ikke ordblind”, skal man derfor fortsat holde særligt øje med disse børn, da der alligevel kan være tale om ordblindhed. De kan derfor have behov for ekstra støtte som de ordblinde – blandt andet læse- og skriveteknologisk støtte. Hvis eleven, der er testet i 3. klasse, til trods for et særligt tilrettelagt læsetilbud og læsning i fritiden fortsat viser tegn på ordblindhed, er der hjemmel for at genteste eleven på et senere klassetrin. Dette vil bero på en individuel faglig vurdering.

Afvikling af og opfølgning på Ordblindetesten:

Det er kun læsevejledere/ordblindelærere Engelsborgskolen, der må tage Ordblindetesten.

Selv med en systematisk og målrettet indsats vil der stadig være elever, der har en langsom og upræcis omsætning af bogstaver og bogstavfølger til sproglyde. De elever, hvor der er en begrundet mistanke om ordblindhed, testes derfor for ordblindhed. Inden Ordblindetesten tages afdækkes med Elbros Ordlisters, en individuel læseundersøgelse, der undersøger den lydlige sikkerhed for at se, om der er tegn på ordblindhed. Udviser eleven vanskeligheder med skriftens lydprincipper, kan der efterfølgende evt. testes videre med Ordblindetesten.

- Hvis Ordblindetesten tages, informeres om ordblindhed og testprocedure, og der indhentes samtykke til test og deling af testresultat.
- Testresultatet overbringes telefonisk, og testresultatet sendes herefter til hjemmet.
- For elever, der er testet ordblinde, udarbejdes en handleplan i Meebook med faglig status, elevens trivsel og selvforståelse i forbindelse med ordblindevanskelighederne samt faglige mål og mål for læse- og skriveteknologi. Handleplanen vil også beskrive kommende indsatser for at give den ordblinde elev bedre deltagelsesmuligheder i alle fag. Både resultat og handleplan overleveres ved et møde med forældre, hvor der tales om, hvordan eleven kan støttes i at forstå og acceptere sin ordblindhed. Ved skole/hjem-samtaler følges op på handleplanen.
- Kommende indsatser kan være:
 - Holdundervisning
 - Deltagelse i ordblindeklub for ordblinde på årgangen, hvor der læres læse- og skriveteknologi og arbejdes med trivsel og selvforståelse i forbindelse med

ordblindevanskelighederne. Ordblindeklubben skal desuden give eleverne handle- og deltagelsesmuligheder i den tekstbaserede undervisning.

- Der tilbydes information og vises film om ordblindhed i elevens klasse.
 - Ved individuelt skøn ansøges om plads i kommunens læseklassetilbud i samarbejde med forældre (3. - 6. klasse).
 - Den ordblinde elev indmeldes i "Nota" (et online bibliotek og videnscenter for mennesker med syns- og læsehandicap). Klassens lærere informeres om Notas muligheder og eReolen Go.
 - I 9.klasse arbejdes der målrettet eksamensorienteret med læse- skriveteknologiens funktioner og strategier.
-
- Læsevejledere/ordblindelærere deltager på team- eller afdelingsmøder med henblik på relevant oplysning om ordblindhed.
 - Skolens IT-afdeling står til rådighed i forhold til teknisk support og pædagogisk IT-vejledning i deres åbningstider.
 - Den ordblinde elev tilbydes at gå til prøve på særlige vilkår jvf. prøvebekendtgørelsens §28.

Læsevejleder informerer løbende skolens leder og kommunens læsekonsulent om resultaterne af de ordblindetests, der gennemføres på skolen.